

Јасминка ОБУЋИНА

в.ф. председника Привредног апелационог суда

ОДНОС ПРЕТХОДНОГ СТЕЧАЈНОГ ПОСТУПКА И ПОСТУПКА СПРОВОЂЕЊА ИЗВРШЕЊА РАДИ НАМИРЕЊА НОВЧАНОГ ПОТРАЖИВАЊА НА НЕПОКРЕТНОСТИМА

Резиме

Предмет овог рада је однос мера обезбеђења које се одређује у претходном стечајном поступку и спровођења извршења на непокретности извршног дужника против кога је покренут претходни стечајни поступак. Такође је предмет пажње и разликовање мере обезбеђења из члана 62. став 2. тачка 4. Закона о стечају (забрана или привремено одлагање спровођења извршења према стечајном дужнику, укључујући и забрану или привремено одлагање које се односи на остваривање права различних и заложних поверилаца) од правне последице отварања стечајног поступка из члана 93. став 1. Закона о стечају (забрана извршења и намирења – мораторијум). Како је кроз праксу привредних судова уочено да постоји проблем у разликовању ова два стечајна појма (мере обезбеђења из члана 62. став 2. тачка 4. Закона о стечају и забране извршења и намирења из члана 93. став 1. Закона о стечају), то је било нужно указати како на разлике између ова два појма, као и на услове под којим се мере обезбеђења из претходног стечајног поступка и забрана извршења и намирења (као правна последица отварања стечајног поступка) укидају.

У другом делу овог рада обрађен је поступак спровођења извршења на непокретностима дужника, али у оној мери у којој је потребно сагледати утицај мере обезбеђења из члана 62. став 2. тачка 4. Закона о стечају на ток тог поступка.

Дејство мере обезбеђења из члана 62. став 2. тачка 4. Закона о стечају посебно је обрађено, зависно од фазе поступка спровођења извр-

шења на непокретности како са аспекта извршног повериоца, тако и са аспекта купца непокретности.

Кључне речи: стечајни поступак, извршни поступак, мере обезбеђења, непокретности, закључак о предаји.

I Увод

Стечај је један од начина престанка привредног друштва, које обављањем своје регистроване привредне делатности није у могућности да измири обавезе према повериоцима. Услови и начин покретања и спровођења стечаја над привредним друштвима уређен је Законом о стечају.¹ Стечај се спроводи или банкротством или реорганизацијом.² Без обзира да ли се спроводи банкротством или реорганизацијом, циљ стечаја јесте најповољније колективно намирење стечајних поверилаца остваривањем највеће могуће вредности стечајног дужника, односно његове имовине.³ Уколико се стечај спроводи банкротством, исти се окончава закључењем стечајног поступка, што је разлог за брисање стечајног дужника, односно привредног друштва из Регистра привредних субјеката, што доводи до престанка привредног друштва.⁴ Насупрот банкротству, уколико се стечај спроводи реорганизацијом, стварају се услови за наставак пословања привредног друштва, а самим тим и за опстанак друштва на тржишту.⁵ Без обзира да ли се спроводи банкротством или реорганизацијом, циљ стечајног поступка јесте колективно намирење стечајних поверилаца.

Стечајни повериоци намирују се редоследом намирења који је прописан чланом 54. Закона о стечају, а према исплатним редовима дефинисаним овом одредбом.⁶ У случају усвајања плана реорганизације по-

1 Закон о стечају, *Службени гласник РС*, бр. 104 од 16.12.2009. године, бр. 99 од 27.12.2011. године – др. закон, бр. 71 од 25.07.2012. године – УС, бр. 83 од 05.08.2014. године.

2 Члан 1. став 2. Закона о стечају.

3 Члан 2. Закона о стечају.

4 Члан 468. Закона о привредним друштвима: „друштво престаје да постоји брисањем из регистра привредних субјеката, по основу: 1) спроведеног поступка ликвидације или принудне ликвидације у складу са овим законом; 2) спроведеног поступка стечаја у складу са законом којим се уређује стечај; 3) статусне промене која има за последицу престанак друштва“.

5 Члан 155. став 1. Закона о стечају: „реорганизација се спроводи ако се тиме обезбеђује повољније намирење поверилаца у односу на банкротство, а посебно ако постоје економско оправдани услови за наставак дужниковог пословања“.

6 Члан 54. Закона о стечају: „из стечајне масе приоритетно се намирују трошкови стечајног поступка, а по њиховом пуном намирењу обавезе стечајне масе. Стечајни повериоци се, у зависности од њихових потраживања, сврставају у исплатне редове. Стечајни повериоци нижег ис-

вериоци се намирују према класама у које су сврстана потраживања поверилаца, а које се формирају по основу различних права и права приоритета њихових потраживања према исплатним редовима.⁷ Стога, стечајни поступак представља генерално намирење потраживања поверилаца једног привредног друштва у једном судском поступку, што стечајни поступак чини сложеним.

За разлику од стечајног поступка, извршни поступак представља поступак индивидуалног намирења потраживања једног повериоца. Извршни поступак је завршница парничног поступка у коме је поверилац издејствовао извршну исправу. Извршним поступком окончава се принудна наплата потраживања, које је извршном исправом утврђено као законито.

Поступак извршења регулисан је Законом о извршењу и обезбеђењу.⁸ Наведеним законом уређен је поступак у коме судови и јавни извр-

платног реда могу се намирити тек пошто се намире стечајни повериоци вишег исплатног реда. Стечајни повериоци истог исплатног реда намирују се сразмерно висини њихових потраживања. Утврђују се следећи исплатни редови: 1) у први исплатни ред спадају неисплаћене нето зараде запослених и бивших запослених, у износу минималних зарада за последњих годину дана пре отварања стечајног поступка са каматом од дана доспећа до дана отварања стечајног поступка и неплаћени доприноси за пензијско и инвалидско осигурање запослених за последње две године пре отварања стечајног поступка, а чију основицу за обрачун чини најнижа месечна основица доприноса, сагласно прописима о доприносима за обавезно социјално осигурање на дан отварања стечајног поступка, као и потраживања по основу закључених уговора са привредним друштвима чији су предмет неисплаћене обавезе на име доприноса за пензијско и инвалидско осигурање запослених за последње две године пре отварања стечајног поступка, а чију основицу за обрачун чини најнижа месечна основица доприноса, сагласно прописима о доприносима за обавезно социјално осигурање на дан отварања стечајног поступка; 2) у други исплатни ред спадају потраживања по основу свих јавних прихода доспелих у последња три месеца пре отварања стечајног поступка, осим доприноса за пензијско и инвалидско осигурање запослених; 3) у трећи исплатни ред спадају потраживања осталих стечајних поверилаца; 4) у четврти исплатни ред спадају потраживања настала две године пре дана отварања стечајног поступка по основу зајмова, као и других правних радњи које у економском погледу одговарају одобравању зајмова, у делу у којем ти зајмови нису обезбеђени, а који су стечајном дужнику одобрени од стране лица повезаних са стечајним дужником, у смислу овог закона, осим лица која се у оквиру своје редовне делатности баве давањем кредита и зајмова. Потраживања стечајних поверилаца који су се пре отварања стечајног поступка сагласили да буду намирени након пуног намирења потраживања једног или више стечајних поверилаца, биће намирени тек након пуног намирења трећег исплатног реда са припадајућим каматама^а.

7 Члан 165. став 3. Закона о стечају: „гласање се врши у оквиру класа поверилаца. Потраживања поверилаца деле се најмање на класе по основу њихових различних права и права приоритета њихових потраживања према исплатним редовима“.

8 *Службени гласник РС*, бр. 106/15 и 106/16 – аутентично тумачење.

шитељи принудно намирују потраживања извршних поверилаца заснована на извршним и веродостојним исправама (извршни поступак), поступак обезбеђења потраживања и положај јавних извршитеља.⁹

Из претходно наведеног се може закључити да и Закон о стечају и Закон о извршењу и обезбеђењу, регулишу поступак наплате потраживања поверилаца од стране дужника. У извршном поступку од извршног дужника, а у стечајном поступку од стечајног дужника, који је фактички исто привредно друштво.

II Забрана извршења и намирења као последица отварања стечаја

Одредбом члана 93. став 1. Закона о стечају је прописано да се даном отварања стечајног поступка не може против стечајног дужника, односно над његовом имовином, одредити и спровести принудно извршење, нити било која мера поступка извршења, осим извршења која се односе на обавезе стечајне масе и трошкова стечајног поступка. Према ставу 2. наведене одредбе поступци из става 1. овог члана који су у току обустављају се. Примена ове одредбе Закона о стечају искључује могућност да се паралелно са стечајним поступком води и извршни поступак над привредним друштвом које је стечајни дужник (мораторијум). Међутим, мораторијум односно забрана извршења и намирења из члана 93. став 1. Закона о стечају може бити укинута на писани захтев разлучног повериоца,¹⁰ а у односу на имовину која је предмет разлучног права под следећим условима:

1. ако стечајни дужник или стечајни управник нису на адекватан начин заштитили предметну имовину која је предмет разлучног права тако да је њена безбедност изложена ризику;

2. ако се вредност предметне имовине смањује, а нема друге могућности да се обезбеди примерена и ефикасна заштита од смањења вредности имовине.¹¹

Међутим, забрана извршења и намирења из члана 93. став 1. Закона о стечају укида се уколико разлучни поверилац поднесе писани захтев уз

9 Члан 1. Закона о извршењу и обезбеђењу.

10 Члан 49. став 1. Закона о стечају: „разлучни повериоци су повериоци који имају заложно право, законско право задржавања или право намирења на стварима и правима о којима се воде јавне књиге или регистри и имају право на првенствено намирење из средстава остварених продајом имовине, односно наплате потраживања на којој су стекли то право“.

11 Члан 93. став 4. Закона о стечају.

који је доставио и процену вредности имовине која је предмет разлучног права, а која мора бити сачињена од стране овлашћеног стручног лица најкасније годину дана пре отварања стечајног поступка, уколико је вредност предметне имовине мања од износа обезбеђеног потраживања тог повериоца, а предметна имовина није од кључног значаја за реорганизацију.

Уколико дође до укидања забране извршења и намирења из члана 93. став 1. Закона о стечају (мораторијума), разлучни поверилац стиче право да своје потраживање намири у извршном поступку. У том случају се паралелно са стечајним поступком одвија и извршни поступак, у коме је стечајни дужник извршни дужник, али и у том случају извршни поступак води само ради намирења једног повериоца, који је у стечајном поступку над тим привредним друштвом стекао статус разлучног повериоца, а у односу на ког је укинута забрана извршења и намирења из члана 93. став 1. Закона о стечају. За износ за који се разлучни поверилац намири у извршном поступку, смањује се потраживање тог повериоца у стечајном поступку. У случају да се разлучни поверилац намири у целости, вишак средстава који се добије продајом имовине у извршном поступку, мора се вратити у стечајну масу стечајног дужника, а ради намирења стечајних поверилаца.

III Претходни стечајни поступак и мере обезбеђења

Стечајни поступак се покреће предлогом овлашћеног предлагача.¹² Стечајни судија у року од три дана од достављања предлога за покретање стечајног поступка доноси решење о покретању претходног стечајног поступка. Претходни стечајни поступак покреће се ради утврђивања разлога за покретање стечајног поступка, а како је то прописано чланом 60. став 1. Закона о стечају.¹³ Доношењем решења о покретању претходног стечајног поступка не наступају правне последице отварања стечајног поступка, нити било какве правне последице у односу на стечајног дужника, а ни у односу на повериоце стечајног дужника. Међутим, стечајни судија по службеној дужности или на захтев подносиоца предлога

12 Члан 55. став 1. Закона о стечају: „стечајни поступак се покреће предлогом повериоца, дужника или ликвидационог управника“.

13 Члан 60. став 3. Закона о стечају: „стечајни судија отвара стечајни поступак без вођења претходног стечајног поступка: 1) ако стечајни дужник поднесе предлог за покретање стечајног поступка са потребним исправама и прилозима; 2) ако поверилац поднесе предлог за покретање стечајног поступка, а стечајни дужник призна постојање стечајног разлога; 3) у случају претпоставке трајније неспособности плаћања из члана 12. овог закона“.

за покретање стечајног поступка, под условима који су прописани одредбом члана 62. став 1. Закона о стечају,¹⁴ може одредити једну или више мера обезбеђења и то: 1) именовати привременог стечајног управника који ће преузети сва или део овлашћења органа стечајног дужника; 2) забранити исплате са рачуна стечајног дужника без сагласности стечајног судије или привременог стечајног управника; 3) забранити располагање имовином стечајног дужника или одредити да стечајни дужник може располагати својом имовином само уз претходно прибављену сагласност стечајног судије или привременог стечајног управника и 4) забранити или привремено одложити спровођење извршења према стечајном дужнику, укључујући и забрану или привремено одлагање које се односи на остваривање права разлучних или заложних поверилаца. Мере обезбеђења од тачке 1) до тачке 3) немају никакво правно дејство према извршним поступцима. Међутим, мера обезбеђења из тачке 4) утиче на извршни поступак, и то управо на остваривање права разлучних и заложних поверилаца, али и на купца ствари у извршном поступку, уколико је поверилац покренуо извршни поступак пре покретања претходног стечајног поступка или током претходног стечајног поступка.

У пракси се, као најспорније појавило питање дејства мере обезбеђења из члана 62. став 2. тачка 4. Закона о стечају (забрана или привремено одлагање спровођења извршења према стечајном дужнику, укључујући забрану или привремено одлагање које се односи на остваривање права разлучних и заложних поверилаца), у односу на извршни поступак, када се спроводи извршење ради намирења новчаног потраживања на непокретности.¹⁵ Стога ће предмет разматрања овог рада бити однос мере обезбеђења из члана 62. став 2. тачка 4. Закона о стечају на поступак извршења ради намирења новчаног потраживања на непокретности дужника.

Мере обезбеђења из члана 62. став 2. тачка 1-4. Закона о стечају могу се одредити само у претходном стечајном поступку и не могу бити одређене након отварања стечајног поступка над дужником. Мере обезбеђења у претходном стечајном поступку одређују се истовремено са доношењем

14 Члан 62. став 1. Закона о стечају: „стечајни судија ће, по службеној дужности или на захтев подносиоца предлога за покретање стечајног поступка, решењем о покретању претходног стечајног поступка, одредити мере обезбеђења ради спречавања промене имовинског положаја стечајног дужника, односно уништавања пословне документације, ако постоји опасност да ће стечајни дужник отуђити имовину односно уништити документацију до отварања стечајног поступка“.

15 Члан 150-210. Закона о извршењу и обезбеђењу.

решења о покретању претходног стечајног поступка, премда није сметња да се мере одреде и посебним решењем након покретања претходног стечајног поступка, уколико за то постоје услови који су прописани чланом 62. став 1. Закона о стечају. Мере обезбеђења одређује или стечајни судија по службеној дужности, или се пак одређују на захтев подносиоца предлога за покретање стечајног поступка. Мере обезбеђења у претходном стечајном поступку одређују се ради спречавања промене имовинског положаја стечајног дужника, односно уништавања пословне документације, уколико постоји опасност да ће стечајни дужник отуђити имовину, односно уништити документацију до отварања стечајног поступка.

Мере обезбеђења из члана 62. став 2. тачка 1-4. Закона о стечају могу трајати најдуже до окончања претходног стечајног поступка. Међутим, стечајни судија их може у било које доба условити или укинути. У сваком случају, мере обезбеђења престају по сили закона доношењем решења о отварању стечајног поступка.

Међутим, стечајни судија на писани захтев разлучног повериоца може да донесе одлуку о укидању или условљавању мере обезбеђења из члана 62. став 2. тачка 4. Закона о стечају под условима који су прописани одредбом члана 93. став 4. Закона о стечају, односно под истим условима под којим се укида мораторијум, односно забрана извршења и намирења из члана 93. став 1. Закона о стечају. Такође, мера обезбеђења из члана 62. став 2. тачка 4. Закона о стечају укида се увек када су испуњени услови из члана 93. став 5. Закона о стечају, а то значи да се укида под истим условима под којима се укида и забрана извршења и намирења из члана 93. став 1. Закона о стечају. То практично значи да се мера обезбеђења која је одређена у претходном стечајном поступку из члана 62. став 2. тачка 4. Закона о стечају, у претходном стечајном поступку укида из истих разлога из којих се након отварања стечајног поступка, укида забрана извршења и намирења из члана 93. став 1. Закона о стечају.

Решење којим се одређују мере обезбеђења из члана 62. став 2. Закона о стечају објављује се на огласној и електронској огласној табли суда и доставља Регистру привредних субјеката, односно другом одговарајућем регистру који је дужан да без одлагања упише изречене мере. Садржина уписаних и изречених мера објављује се и на интернет страни тог регистра.¹⁶

Како претходни стечајни поступак не утиче на ток извршног поступка (као ни на ток било ког другог судског поступка), то паралелно са

16 Члан 63. став 1. Закона о стечају.

претходним стечајним поступком може да се одвија и извршни поступак. Међутим, то важи све док се у претходном стечајном поступку не одреди мера обезбеђења из члана 62. став 2. тачка 4. Закона о стечају – забрана или привремено одлагање спровођења извршења према стечајном дужнику укључујући и забрану или привремено одлагање које се односи на остваривање права разлучних и заложних поверилаца.

IV Спровођење извршења на непокретностима

Извршни поступак ради намирења новчаног потраживања на непокретностима покреће се предлогом за извршење, о коме одлучује суд на чијем се подручју налази непокретност, а који суд је искључиво месно надлежан за одлучивање о овом предлогу.¹⁷ За спровођење извршења ради намирења новчаног потраживања на непокретностима искључиво су надлежни јавни извршитељи.¹⁸ Извршење новчаног потраживања на непокретности спроводи се уписом забележбе решења о извршењу у катастар непокретности, проценом вредности непокретности, продајом непокретности и намирењем извршног повериоца из продајне цене.¹⁹ Непокретност се по правилу продаје на усменом јавном надметању или непосредном погодбом, при чему јавни извршитељ може одредити само продају на јавном надметању, док се странке могу споразумети о продаји непосредном погодбом.²⁰ Након процене вредности, непокретности јавни извршитељ доноси закључак којим утврђује вредност непокретности.²¹ Након успешно спроведеног јавног надметања јавни извршитељ доноси закључак о додељивању непокретности.²² Закључак о предаји непокретности купцу доноси се одмах после исплате продајне цене.²³ Према одредби члана 193. став 2. Закона о извршењу и обезбеђењу, закључак о предаји непокретности садржи налог непосредном држаоцу непокретности да, у одређеном року, преда купцу у државину непокретности, време када купац стиче државину на непокретности, утврђење да су се угасила заложна права, стварне службености и стварни терети који се гасе продајом непокретности, налог да се стицање својине купца на непокретности упише у катастар непокретности, као и налог да се из катастра

17 Члан 150. став 1. Закона о стечају.

18 Члан 4. став 1. и 2. Закона о извршењу и обезбеђењу.

19 Члан 151. Закона о извршењу и обезбеђењу.

20 Члан 171. Закона о извршењу и обезбеђењу.

21 Члан 166. и 167. Закона о извршењу и обезбеђењу.

22 Члан 180. и 181. Закона о извршењу и обезбеђењу.

23 Члан 193. Закона о извршењу и обезбеђењу.

непокретности бришу права и терети који су се угасили куповином или које купац није преузео.

Међутим, непокретност у извршном поступку може бити продата и непосредном погодбом, уколико су се странке тако споразумеле или уколико је после неуспеха другог јавног надметања то изабрао извршни поверилац.²⁴ Да би се реализовала продаја непокретности непосредном погодбом потребно је, пре свега, да странке сачине споразум о продаји непокретности непосредном погодбом,²⁵ а затим јавни извршитељ на основу споразума доноси закључак о продаји непокретности непосредном погодбом.²⁶ Након тога, јавни извршитељ у име и за рачун извршног дужника (или лице које обавља комисионе послове продаје, у своје име, а за рачун извршног дужника) закључује уговор о продаји непокретности непосредном погодбом у писменом облику са купцем.²⁷ Након тога, јавни извршитељ доноси закључак о додељивању непокретности.²⁸ По исплати купопродајне цене јавни извршитељ доноси закључак о предаји непокретности купцу из члана 193. Закона о извршењу и обезбеђењу.

У случају продаје непокретности непосредном погодбом по избору извршног повериоца након доношења закључка о продаји, следи закључивање уговора о продаји, а након тога и доношење закључка о додељивању непокретности, а по уплати купопродајне цене и закључка о предаји непокретности из члана 193. став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу.

Из претходно наведених одредби недвосмислено произилази да купац непокретности у извршном поступку, својину на непокретности стиче доношењем закључка о предаји непокретности. Упис у катастар непокретности стицања својине купца на непокретности има деклараторан карактер.

Одмах након доношења закључка о предаји непокретности купцу, јавни извршитељ започиње намирење поверилаца, о чему доноси закључак.²⁹

24 Члан 184. став 1. и члан 185. став 2. Закона о извршењу и обезбеђењу.

25 Члан 186. Закона о извршењу и обезбеђењу.

26 Члан 187. став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу.

27 Члан 185. став 2. и члан 187. став 2. Закона о извршењу и обезбеђењу.

28 Члан 187. став 3. Закона о извршењу и обезбеђењу.

29 Члан 196. и члан 197. Закона о извршењу и обезбеђењу.

V Дејство мере обезбеђења из члана 62. став 2. тачка 4. Закона о стечају на извршење новчаних потраживања на непокретности

Имајући у виду све што је већ речено о мери обезбеђења из члана 62. став 2. тачка 4. Закона о стечају и све што је наведено о извршењу ради намирења новчаног потраживања на непокретностима, произилази да наведена мера, уколико буде одређена у претходном стечајном поступку који се води истовремено са извршним поступком у коме је предмет продаје непокретност дужника, има дејство и у односу на извршног повериоца и у односу на купца, као учесника извршног поступка, а не само на извршног дужника, који је истовремено и стечајни дужник у претходном стечајном поступку.

Наиме, садржина наведене мере обезбеђења је: забрана спровођења извршења према стечајном дужнику (укључујући и забрану остваривања права разлучних и заложних поверилаца) или пак, привремено одлагање спровођења извршења према стечајном дужнику, укључујући и привремено одлагање које се односи на остваривање права разлучних и заложних поверилаца. То значи да доношењем решења којим се одређује наведена мера обезбеђења у претходном стечајном поступку, настаје забрана спровођења извршења према стечајном дужнику, што практично значи да јавни извршитељ више не сме да предузима ниједну извршну радњу у циљу спровођења извршења ради намирења поверилаца на непокретности извршног дужника, односно стечајног дужника. Та забрана може наступити у било којој фази поступка спровођења извршења на непокретности. То практично значи да, уколико је наведена мера обезбеђења одређена током процене вредности непокретности, јавни извршитељ не може донети закључак о утврђивању вредности непокретности. Уколико је мера обезбеђења одређена након успешно спроведеног јавног надметања, јавни извршитељ не може донети закључак о додељивању непокретности. Уколико је мера обезбеђења одређена након доношења закључка о додељивању непокретности, јавни извршитељ не може донети закључак о предаји непокретности. Такође, уколико је мера обезбеђења одређена након доношења закључка о предаји непокретности, јавни извршитељ не може приступити намирењу поверилаца. Исто се односи и на случај продаје непокретности непосредном погодбом било по споразуму странака, било по избору извршног повериоца или пак, намирења повериоца преносом права својине не непокретности.

Међутим, уколико је јавни извршитељ донео закључак о предаји непокретности купцу, мера обезбеђења из члана 62. став 2. тачка 4. Закона о стечају, не може спречити купца да своје право својине упише у катастар непокретности. Ово управо из разлога што је купац, који је претходно положио цену, постао власник ствари доношењем закључка о предаји непокретности, па упис у катастар непокретности, како је већ речено, има само деклараторан карактер. То практично значи да у случају отварања стечајног поступка над извршним дужником, купац који је као такав одређен закључком о предаји непокретности, са успехом може остварити своје излучно право у односу на непокретност која је била предмет предаје, уколико је стечајни управник исту унео у стечајну масу.

Уколико је мера обезбеђења одређена пре доношења закључка о предаји непокретности купцу, купац који је делимично или у целости уплатио купопродајну цену непокретности, у случају отварања стечајног поступка над извршним дужником, може остварити повраћај уплаћене купопродајне цене (делимичне или у целости) у стечајном поступку, као поверилац стечајне масе. Стечајни управник стечајног дужника има обавезу да уплаћену купопродајну цену, коју је јавни извршитељ дужан да пренесе са свог текућег рачуна на текући рачун стечајног дужника,³⁰ исплати купцу као обавезу стечајне масе применом члана 104. Закона о стечају.³¹

Из наведеног јасно произилази и обавеза јавног извршитеља да сва новчана средства која је примио након продаје имовине дужника, пренесе на текући рачун стечајног дужника.³²

30 Напомена аутора: насупрот овом становишту, у делу стручне јавности изражено је и мишљење да, у конкретној ситуацији, повраћај уплаћене купопродајне цене купцу, треба да изврши јавни извршитељ. Мишљење се заснива на становишту да повраћај купопродајне цене није радња спровођења извршења, услед чега се забрана извршења и намирења из члана 93. став 1. Закона о стечају не односи на обавезу јавног извршитеља да купцу, који није постао власник непокретности, изврши повраћај уплаћене цене.

31 Члан 104. Закона о стечају: „обавезе стечајне масе су обавезе: 1) које су проузроковане радњама стечајног управника или на други начин управљањем, уновчењем и поделом стечајне масе, а које не спадају у трошкове стечајног поступка; 2) из двостраног уговора, ако се његово испуњење тражи за стечајну масу или мора уследити након отварања стечајног поступка; 3) које су настале неоснованим обогаћењем стечајне масе; 4) према запосленима стечајног дужника, настале након отварања стечајног поступка. Обавезе стечајне масе су и обавезе из става 1. овог члана које су настале током претходног стечајног поступка ако се стечајни поступак отвори“.

32 Члан 105. став 1. Закона о стечају: „отварањем стечајног поступка стечајни управник преузима у државину целокупну имовину која улази у стечајну масу и њоме управља“.

У сваком случају, у односу на извршног повериоца одређивањем мере обезбеђења из члана 62. став 2. тачка 4. Закона о стечају, спречава се намирење извршног повериоца. У случају отварања стечајног поступка, извршни поверилац ће своја права остварити у стечајном поступку.

Уколико наведена мера обезбеђења буде укинута током претходног стечајног поступка, јавни извршитељ ће наставити да предузима даље радње у циљу наплате новчаног потраживања извршног повериоца на непокретности дужника. Наступањем правних последица отварања стечајног поступка, престају и мере обезбеђења одређене у претходном стечајном поступку.³³ Међутим, отварањем стечајног поступка наступа забрана извршења и намирења из члана 93. став 1. Закона о стечају, због чега је јавни извршитељ дужан да, без одлагања, донесе одлуку о обустави извршног поступка.³⁴

VI Закључак

Стечајни поступак је поступак колективног намирења поверилаца стечајног дужника. Стечајни поступак обухвата претходни поступак (у ком поступку се утврђује постојање стечајног разлога) и стечајни посту-

Члан 101. став 1. Закона о стечају: „стечајна маса је целокупна имовина стечајног дужника у земљи и иностранству на дан отварања стечајног поступка, као и имовина коју стечајни дужник стекне током стечајног поступка“.

Члан 79. Закона о стечају: „организација која води поступак принудне наплате одмах после пријема решења из члана 71. став 1. овог закона то решење доставља свим банкама, ради спречавања преноса средстава и других трансакција стечајног дужника које су у супротности са одредбама овог закона. Даном отварања стечајног поступка банка блокира рачуне стечајног дужника, чиме престају права лица која су била овлашћена да располажу средствима са тих рачуна. На захтев стечајног управника, банка отвара нови рачун преко којег ће се вршити пословање стечајног дужника. Новчана средства са блокираних рачуна, на захтев стечајног управника преносе се на нови рачун, а рачуни стечајног дужника се гасе“.

Члан 44. став 1. ЗОПД: „имовину друштва у смислу овог закона чине ствари и права у власништву друштва, као и друга права друштва“.

Мирко Васиљевић, *Водич за примену Закона о привредним друштвима*, Intermex, Београд, 2011, стр. 85: „Имовину привредног друштва чини укупност права која припадају привредном друштву, као правном лицу: права својине, удели у другом привредном друштву, права индустријске својине, ауторска права, потраживања (укључујући и она из хартија од вредности) и сва друга права имовинског карактера. Предмет ових права (а то су ствари и новац) чине имовинску масу, у обиму у којем се на њих односи право које је саставни део имовине. Наиме, имовина обухвата целокупност права која припадају једном правном лицу, а она могу бити и стварна (право својине, право залог), али и облигациона (право закупа, право послуге и слично).“

33 Члан 73-100. Закона о стечају.

34 Члан 93. став 2. Закона о стечају: „Поступци из става 1. овог члана који су у току обустављају се“.

пак након отварања стечаја. Доношењем решења о отварању претходног стечајног поступка не наступају никакве правне последице по стечајног дужника и повериоце. Изузетак је одређивање мера обезбеђења из члана 62. став 2. Закона о стечају. Мера обезбеђења из члана 62. став 2. тачка 4. Закона о стечају има директан утицај на извршни поступак. У пракси се то највише манифестовало кроз поступак извршења на непокретности. Остваривање права странака, као и купца непокретности у извршном поступку, зависи од чињенице да ли ће се у претходном стечајном поступку, који се води против извршног, односно стечајног дужника, одредити мера обезбеђења из члана 62. став 2. тачка 4. Закона о стечају и колико дуго ће мера бити на снази. То практично значи да се одређивањем ове мере обезбеђења у претходном стечајном поступку, суспендује примена одредаба Закона о извршењу и обезбеђењу, зависно од фазе извршног поступка у односу на време одређивања мере обезбеђења.

У ком поступку ће извршни поверилац и купац непокретности остварити своја права зависи од времена трајања наведене мере обезбеђења, као и од начина окончања претходног стечајног поступка, који се може окончати одбацивањем или одбијањем предлога за покретање стечајног поступка, или пак отварањем стечајног поступка над извршним/стечајним дужником.

Jasminka OBUĆINA

deputy president of the Comercial Appellate Court

THE RELATION BETWEEN PRELIMINARY BANKRUPTCY PROCEEDING AND THE PROCEDURE FOR FORECLOSURE OF DEBTOR'S REAL ESTATE

Summary

The subject of this topic is the relation of the security measures designated in the previous insolvency proceeding and the foreclosure of the debtor's real estate against whom the previous bankruptcy procedure had been initiated. The subject of attention is also distinguishing the security measures from Article 62, Paragraph 2, Item 4 of the Insolvency Law (injunction or temporary delay on the realization of collection from the bankruptcy debtor, including the injunction and temporary postponement relating to the realization of rights of secured and escrowed creditors) from legal consequences and initiating insolvency proceedings from Article 93, Paragraph 1 of the Insolvency Law (collection and settlement injun-

ction – moratorium). It has been observed in practice in the commercial courts that there is an issue in distinguishing these two insolvency notions (security measures from Article 62, Paragraph 2, Item 4 of the Bankruptcy Law and injunction on collection and settlement from Article 93, Paragraph 1 of the Insolvency Law), and it was necessary to point out the differences of these two notions including the conditions under which the security measures from the previous insolvency proceedings and injunction on collection and settlement are rescinded (as a legal consequence of initiating an insolvency proceeding).

The second part of this work deals with the procedure in which the debtor's real estate is foreclosed, in the degree necessary to perceive the impact of the security measures from Article 62, Paragraph 2, Item 4 of the Insolvency Law in relation to the course of the procedure.

The effect of the security measure from Article 62, Paragraph 2, Item 4 of the Insolvency Law is covered depending on the phase of the real estate foreclosure procedure, both from the aspect of the enforcement creditor and the aspect of the real estate buyer.

Key words: *insolvency proceeding, execution of enforcement, security measures, real estate, summary on delivery.*